

פרשת בא - תשס"ג

שרון ברקת

פרשת "בא" - תחילתה בארבה, אחריתה בפטר חמור ובאמצע – מצוות הפסח וזבח הקורבן. ממש "תנו לחיות לחיות", סניף מצרים. מהו סוד המשיכה של ישראל למצרים, משיכה הגוררת איתה שוב ושוב מאבקים? במסורות האזוטטריות ואצל חכמי המיסטיקה בכל הזרמים, אפשר למצוא הסברים רבים הקושרים את שני העמים העתיקים הללו, ומייחסים את יחסי המשיכה-מאבק להתנגשות בין הזרמים הרוחניים השונים, שצמחו ממקור אחד והתפצלו למרחקיהם השונים כדי לשוב ולהיפגש בצמתי הזמנים ולהיפרד שוב ושוב. דווקא בשיא המאבק, בשפל הגלות, מונחים כמה מהיסודות המכוננים של ההגות והמעשה הדתיים בישראל לדורות, כמו קביעת הלוח העברי (שהיא המצווה הרשמית הראשונה), המזוזה ועוד. ואילו כיום, בהווייתה הבלתי גלותית של ארץ ישראל, דומה כי שוב אין היסודות שהונחו אז מספיקים כדי לייצב את המבנה המתנווד, ויש לחפור ולהניח יסודות חדשים בצד אלו הקיימים, ממש כשם שחופרים ונוטעים עצים צעירים כדי לחדש יער או מטע, כרם או חורשה.

■ הוא טיפס, ואנוכי בעקבותיו, ובהגיענו לפסגתה של אותה גבעה, כרע על ברכיו, ובחן לרגע קצר את האדמה בידיו. לאחר מכן דחק את קצה מוט הברזל שבידו, כעשרים סנטימטר אל תוך האדמה, קודח מעין בור צר ועמוק אשר בתוכו טמן בלוט אלון אחד ששלה מהשק. לאחר מכן כרע שוב על ברכיו והחל משיב את האדמה אל הבור שזה עתה חפר. הוא שתל עצים. עצי אלון.

"האם לך שייכת האדמה הזאת?" שאלתיו.

הוא השיב בשלילה.

"האם יודע אתה למי שייכת האדמה?" שבתתי וחקרתני.

הוא לא ידע.

הוא הניח שמדובר באדמה משותפת, או שאולי שייכת היתה לאנשים שלא אכפת היה להם ממנה. מעולם לא התעמק בסוגיה זו ולא ייחס לעניין כל חשיבות.

בהתמדה ובאהבה רבה שתל את מאה אלונים.

מתוך: "האיש ששתל עצים" מאת ד'אן ג'יונו

■ הואה-טסה אמר לצ'ואנג-טסה: "יש לי עץ גדול מן הסוג שבני האדם קוראים לו עץ השן. גזעו עבה ומעוקל, אי אפשר למדוד אותו בחבל. ענפיו מפותלים ומעוותים, אי אפשר למדוד אותם במחוגה ובסרגל. גם אם יעמוד על אם הדרך, שום נגר לא יעיף לעברו מבט. כך גם המילים שבפיך - גדולות וחסרות תועלת. אין לאיש עניין בהן".

צ'ואנג-טסה אמר: "האם לא ראית את חתול הבר? הוא רובץ ואורב לטרפו; הוא קופץ ומנתר ממזרח למערב, למעלה ולמטה. לבסוף הוא נלכד ברשת ומת. ישנו גם היאק הגדול כמו ענן התלוי בשמים. גדול ככל שיהיה, אין הוא יכול לצוד עכבר. הנה יש לך אותו עץ גדול ואתה מוטרד משום שהוא חסר תועלת. מדוע אינך שותל אותו בארץ לא-כלום, בערבה רחבת ידיים? שם תוכל לשוטט סביבו מבלי עשות דבר, להשתרע בצל ענפיו ולנמנם. גרזן לא יכה בו, דבר לא יפגע בו, שכן אין בו תועלת לאיש. לשם מה, איפוא, לדאוג ולהתייטר?"

מתוך: "קולות האדמה" מאת צ'ואנג-טסה

■ הולדת / אמיר גלבע

הַגֶּשֶׁם חָלַף.	אֲשֶׁרֶיךָ, אֱלֹהֵי,
וְהוּא עוֹד מְגֹנֵת וּמַעֲצִים	בְּרִשְׁתֶּךָ נִצּוֹד הַיָּלֵד.
מְזֻמָּר בְּאֲזֵנֵי	אֲנִי פוֹקֵחַ אֶת עֵינַי -
וּמְכֹסֶה עַל רֵאשֵׁי	אֲדַמְתִּי רַחֲבָה מְאֹד
בְּהִינוּמָה כְּחִלְחֻלָּת.	וְכֻלָּה מְקַשָּׁה
	שֶׁל פְּטוּרֵי צִיצִים
	רְוֻקִים.

הַגֶּשֶׁם חָלַף,	אֲשֶׁרֶיךָ, אֱלֹהֵי,
וְהוּא עוֹד מְגֹנֵת וּמַעֲצִים	בְּרִשְׁתֶּךָ נִצּוֹד הַיָּלֵד.
מְזֻמָּר בְּאֲזֵנֵי	אֲנִי פוֹקֵחַ אֶת עֵינַי -
וּמְכֹסֶה עַל רֵאשֵׁי	אֲדַמְתִּי רַחֲבָה מְאֹד
בְּהִינוּמָה כְּחִלְחֻלָּת.	וְכֻלָּה מְקַשָּׁה
	שֶׁל פְּטוּרֵי צִיצִים
	רְוֻקִים.

הוּ אֱלֹהֵי, אֵיךְ הֵינּוּ חֲבוּקִים!

וְכָל חֲלוּנֵי אֲעֻטָּר עֲצִיצִים.